

Flerspråklighet – en ressurs!

Prosjekt i Bikuben barnehage i Sunndal kommune,
Møre og Romsdal
Bikuben barnehage postboks 93
6601 Sunndalsøra

I Bikuben barnehage har personalet blitt mer bevisst på at barnas ulike morsmål skal høres og sees i barnehagen. Det har ført til at barna praktiserer og viser mer iver og stolthet over morsmålet sitt enn tidligere. Det har vært tankevekkende for personalet å se hvilken positiv effekt deres holdninger har for barnas språkbruk. Dette til tross for at personalet ikke snakker barnas morsmål.

Om prosjektet

Bikuben barnehage i Sunndal kommune i Møre og Romsdal har deltatt i NAFOs kompetanseutviklingsprosjekt¹ for barnehagene siden 2007. Bikuben er en en-avdelings barnehage tilknyttet kommunens asylmottak. Alle barna i barnehagen har derfor andre morsmål enn norsk. Barnehagen har ikke tospråklige assistenter, men foreldrene gjør en arbeidsinnsats i barnehagen som samlet utgjør ca 50 % stilling. I forbindelse med deltakelse i kompetanseutviklingsprosjektet har Bikuben gjennomført et praksisprosjekt over to år, under veiledning fra Høgskulen i Volda og med prosjektmidler fra NAFO. Hovedmålet for prosjektet har vært å styrke barnas utviklingsmuligheter i eget morsmål. Alle barn skal ha muligheten til å høre, se og bruke sitt morsmål i barnehagens hverdag. Slik ønsker personalet å kunne styrke barnas flerspråklige utvikling både når det gjelder morsmålet og tilegnelsen av norsk språk. Hvordan kan barnehagen skape et miljø som

synliggjør og verdsetter barnas morsmål i hverdagen uten tilgang til tospråklig assistanse? Hva slags kompetanse og hvilke verktøy trenger personalet for å kunne legge til rette for et godt språkmiljø for alle barn? Hvordan kan personalet legge til rette for at foreldrenes ressurser på morsmålet benyttes i barnehagen?

Tett på

Selv om alle barna i Bikuben barnehage har andre morsmål enn norsk, opplevde personalet at barnas språklige mangfold i liten grad preget barnehagens hverdag. Andre språk enn norsk var i liten grad synlige og hørbare. For å kunne styrke barnas utviklingsmuligheter i sine morsmål valgte personalet å arbeide med fire delmål:

- Legge til rette for at barna kan bruke og vedlikeholde sitt morsmål i barnehagen.
- Synliggjøre det språklige mangfoldet i barnehagen.
- Gjøre bruk av foreldrenes ressurser på morsmålet.
- Øke personalets kompetanse om flerspråklighet og betydningen av morsmål.

Barnehagens ledelse valgte å benytte prosjektmidlene til blant annet frikjøp av pedagogisk leder og kompetanseheving av personalet. Gjennom økt kompetanse og bevisstgjøring av personalet har barnehagens språkmiljø endret seg. Det har blitt en betydelig større bruk av ulike morsmål blant både barn, personalet og foreldrene. For å legge til rette for at barna kan bruke sin flerspråklighet i barnehagen har personalet gjort en del konkrete tiltak som for eksempel å kjøpe inn bøker på ulike språk, henge opp navneskilt i garderoben på ulike språk og lage ordlister. Barnehagen har laget egne språkkofferter til eventyr og sanger som de bruker og i samarbeid med foreldrene har de oversatt sentrale ord og begreper. I samarbeid med foreldre og voksenopplæringa har barnehagen innhentet sanger, rim, regler og eventyr fra ulike land. Foreldre og tolker har også bidratt til å oversette barnebøker.

Personalet ser en betydelig endring i hvordan barna nå bruker sin flerspråklige kompetanse i barnehagen. Barna benytter nå morsmålet aktivt i alle situasjoner, men spesielt i smågrupper og i møte med nye barn. Personalet opplever at deres kunnskaper om og holdninger til flerspråklighet og betydningen av morsmålet er svært viktig for kvaliteten på språkmiljøet i barnehagen. Det at førskolelærere og assistenter med norsk som morsmål snakker om og er nysgjerrige på barnas språk og oppfordrer dem til å bruke morsmålet aktivt i barnehagen, har hatt svært positiv effekt på barnas språkbruk i barnehagen. Flerspråklighet har blitt en ressurs for barn og voksne i språkarbeidet. Voksne og barn utvikler sine språklige perspektiver ved å undre seg sammen over

språk, og snakker om likeheter og ulikheter i språkene.

En voksen er sammen med 5 barn på klatrerommet. Barna samarbeider om å bygge hus av putene i rommet, og går over i rollelek. To av barna begynner å mjaue mens de går omkring, og en tredje leker hund og sier "voff, voff". Så er alle barna med på leken. Noen sier "mjau" og andre sier "voff". To av barna har tsjetsjensk som morsmål, to snakker farsi og en serbisk. Den voksne spør om barna vet hva hund og katt heter på deres morsmål. Barna snakker i munnen på hverandre for å fortelle. "I Tsjetsjenia heter katt 'tjiska' og hund er 'zal'", forteller et av barna. På farsi er katt 'pissji et gårbe' og hund er 'zægel hopa'", forteller et annet barn. "I Serbia kaller vi katten 'matza' og hunden 'kootsa'", sier en. Barna fortsetter med å leke hunder og katter. Etter en liten stund sier den voksne: "Har katten samme språk i Norge, Iran, Tsjetsjenia og Serbia?" Det blir stille en stund før alle begynner å mjaue for liksom å prøve seg fram. Barna blir enig om at katten sier det samme i alle landene. "Enn hunden da?" spør den voksne. Barna prøver seg nok en gang frem, den ene hunden med hissigere gjøing enn den andre. Joda, hunden sier det samme i Norge, Iran og Serbia. Men et av barna som snakker farsi rister på hodet og er ikke enig i at hunden i Iran sier "voff". "Iranhund sier vaff, vaff den", sier hun. Det andre barnet med farsi med morsmål er helt enig. De begynner straks å "vaffe" begge to. (Praksisfortelling fra barnehagens egen prosjektrapport, noe forkortet)

Veien videre

Prosjektet i Bikuben barnehage viser hvor viktig det er at førskolelærere og øvrige ansatte i barnehagen har kompetanse om og bevissthet rundt språk, morsmål og flerspråklighet. I samarbeid med foreldrene klarer de å ivareta barnas flerspråklighet og barnehagens muligheter for å styrke ulike morsmål. Disse erfaringene deler barnehagen gjennom sitt samarbeid med andre barnehager i Sunndal kommune og i nettverk med flere kommuner i Møre og Romsdal. Selv om barnehagen ikke har mulighet for å gi barna tospråklig assistanse, bidrar bevissthet og kunnskap hos personalet til å styrke barnas språklige kompetanse på både morsmål og norsk.